

Accountantsverslag

Boekjaar 2017

Gemeente Teylingen

An independent member of Baker Tilly International

Inhoudsopgave

	Pagina
1 Bestuurlijke samenvatting	4
2 Opdracht, scope en uitkomsten	7
3 Interne beheersing	11
4 Ontwikkeling financiële positie	13
5 Controlebevindingen	16
6 Single information Single audit (SiSa)	22
7 Overige onderwerpen	24
8 Landelijke actualiteiten	27

VERTROUWELIJK

Aan de gemeenteraad van de Gemeente Teylingen

Den Haag, 19 juni 2018

Betreft: Accountantsverslag bij de jaarrekening 2017

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2017 van uw gemeente is afgerond. In dit accountantsverslag informeren wij u over onze bevindingen.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Teylingen en HLTsamen voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermede van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

Baker Tilly Berk N.V.

drs. E.C.J. Moens RA
Partner Audit

1. Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

- In dit accountantsverslag doen wij verslag van de uitkomsten van ons onderzoek naar de getrouwheid en de rechtmatige totstandkoming van de baten en lasten en de activa en passiva in de jaarrekening 2017. Onze controlewerkzaamheden zijn nog niet afgerond, waardoor wij nog geen volledig oordeel kunnen vormen over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2017 van de gemeente Teylingen.
- Vanaf 2017 zijn de bedrijfsvoeringstaken van de gemeente ondergebracht bij HLTsamen. De eerste maanden van HLTsamen zijn erop gericht geweest zo snel als mogelijk inzicht te krijgen in de belangrijkste uitvoerende taken en de continuïteit van de dienstverlening. De directie heeft in die periode een bewuste afweging gemaakt om interne controlewerkzaamheden niet ten tijde van de uitvoering van transacties te laten plaatsvinden, maar vooral achteraf. Tezamen met de organisatie hebben wij achteraf vast kunnen stellen dat transacties in de bedoelde periode hebben plaatsgevonden op basis van de interne en externe regelgeving.
In ons accountantsverslag rapporteren wij over de belangrijkste bevindingen over de interne beheersing van HLTsamen, het effect hiervan op de jaarrekeningcontrole van de gemeente Teylingen en de huidige status van de bevindingen.
- In de controle hebben wij geconstateerd dat de vastlegging en diepgang van afspraken tussen de deelnemende gemeenten en HLTsamen voor verbetering vatbaar is.

Financiële kengetallen				Toelichtingfinanciële kengetallen
Omschrijving	2017	Begroot 2017	2016	
Onverdeeld resultaat	1,4 mln	0,1 mln	1,6 mln	Het onverdeelde resultaat van EUR 1,4 mln wordt vooral veroorzaakt door een lagere bijdrage van HLTsamen van EUR 1,5 mln.
Eigen vermogen	91,3 mln	92,7 mln	91,6 mln	
Weerstandscapaciteit	6	6	7	De kengetallen laten ten opzichte van 2016 een gelijkmatig beeld van een solide financiële positie zijn. Opvallen is de afwijking in de netto schuldquote ten opzichte van de begroting. In de begroting is rekening gehouden met het aantrekken van externe financiering. Dit heeft (nog) niet plaatsgevonden.
Netto schuldquote	17%	48%	16%	
Solvabiliteitsratio	67%	61%	67%	
Grondexploitatie	1%	2%	3%	

1. Bestuurlijke samenvatting

- De kosten van jeugdzorg door zorginstellingen bedragen in 2017 € 6,7 mln (excl. PGB). Op basis van de gepresenteerde verantwoording van TWO Holland Rijnland blijkt dat 10% (€ 673.000) als onzeker en 0,2% (€ 13.000) van de ontvangen declaraties (zorg in natura) als fout moet worden aangemerkt. De onzekerheid bestaat grotendeels uit declaraties van kleine zorgaanbieders. De fouten bestaan primair aan betaalde declaraties van gezaghouders buiten de regio Holland Rijnland.

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2. Accountantscontrole

2.1 Dekking en reikwijdte van de controle zijn conform de opdrachtbevestiging

Wij hebben van u de opdracht gekregen om de jaarrekening 2017 van de gemeente Teylingen te controleren. In onze vaktechnische opdrachtbevestiging is deze opdracht in detail verder uitgewerkt.

Bij deze controle hanteren wij de in het controleprotocol vastgelegde marges. De maximaal toe te passen marges zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). U heeft geen lagere marge vastgesteld waardoor wij het wettelijke kader als uitgangspunt hebben gehanteerd. De bij onze controle van de jaarrekening 2017 toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% (€ 871.000) en voor onzekerheden 3% (€ 2.613.000) van de totale lasten. Onze controle houdt in dat wij niet alle transacties controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden en onrechtmatigheden te ontdekken.

In het accountantsverslag worden fouten en onzekerheden gerapporteerd die de door u vastgestelde rapportagetolerantie van € 100.000 overschrijden en worden overige bijzonderheden die van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening door uw gemeenteraad, gerapporteerd.

2.2 Geconstateerde niet-gecorrigeerde afwijkingen (wegen mee in de oordeelsvorming)

Naar aanleiding van de door ons verrichte werkzaamheden hebben wij (niet-gecorrigeerde) afwijkingen geconstateerd die de in hoofdstuk 2.1 genoemde rapporteringstolerantie overschrijden. Deze afwijkingen zijn als volgt te specificeren:

Niet-gecorrigeerde afwijkingen		Getrouwheid	Rechtmatigheid
Omschrijving	Verwijzing	Omvang	Omvang
Fouten		-	-
Onzekerheden			
Jeugdzorg	Paragraaf 5.3	673.000	673.000
Totaal onzekerheden		673.000	673.000

2. Accountantscontrole

2.3 Controleverklaring 2017

Wij hebben onze controlewerkzaamheden afgerond. Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2017 een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor getrouwheid en rechtmatigheid.

2.4 Geen (materiële) afwijkingen die in het oordeel moeten worden betrokken in het kader van begrotingsrechtmatigheid

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de kadernota rechtmatigheid die door de commissie BBV is uitgebracht. Een belangrijke inhoudelijke aanvulling betreft de vaststelling, dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. De gemeenteraad heeft hier geen nader specifiek beleid voor gesteld. Hierdoor geldt het uitgangspunt dat kostenoverschrijdingen door de accountant niet wordt meegewogen in het oordeel van de rechtmatigheid. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen.

In de jaarstukken 2017 legt het college verantwoording af over de realisatie van de lasten en baten ten opzichte van de begroting. Wij constateren dat de begrotingsafwijkingen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening.

2. Accountantscontrole

2.5 Verslaggevingsgrondslagen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2017 wijzigingen doorgevoerd die voornamelijk samenhangen met de wijziging van de BBV-notitie grondexploitaties. Wij concluderen dat de wijziging van de grondslagen toereikend in de jaarrekening is verantwoord.

Wij hebben vastgesteld dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van uw gemeente.

2.6 Schattingen

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening is dat de organisatie schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het college. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld.

De belangrijkste schattingen in de jaarrekening zijn:

Belangrijke schattingen	Beoordeling	Toelichting
Waardering van de materiële vaste activa	Akkoord	De verwachte levensduur voor de verschillende activacategorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn in lijn met wat gebruikelijk is.
Waardering van financiële vaste activa	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de financiële vaste activa.
Waardering van voorzieningen debiteuren	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de voorziening dubieuze debiteuren.
Waardering van de grondexploitaties	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de grondexploitaties. Onze bevindingen met betrekking tot de waardering van de grondexploitaties hebben wij toegelicht in hoofdstuk 5.5.
Voorzieningen	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in uw schattingen inzake de voorzieningen.

3. Interne beheersing

3. Interne beheersing

3.1 Opvolging bevindingen interim-controle

In onze managementletter aan HLTsamen zijn onze procesgerichte bevindingen opgenomen met betrekking tot de bedrijfsvoering van HLTsamen. Een deel van deze bevindingen heeft betrekking op de processen en heeft impact op de verantwoording van de gemeente Teylingen. Bij afronding van de controlewerkzaamheden voor de jaarrekening constateren wij dat HLTsamen bezig is met het realiseren van verbeteringen, hierdoor is vooruitgang geboekt op de openstaande bevindingen uit de managementletter. In onderstaand overzicht hebben wij van de bevindingen met een hoge prioriteit de huidige status en het effect op de jaarrekeningcontrole van de gemeente Teylingen opgenomen:

Bevindingen	Proces	Effect op jaarrekeningcontrole	Status
Functiescheiding inkoopproces niet toereikend	Inkoop	Door middel van het uitvoeren van een uitgebreide steekproef is achteraf vastgesteld dat de verantwoorde inkopen getrouw en rechtmatig zijn verantwoord.	De functiescheiding in het inkoopproces is gewijzigd door de invoering van de nieuwe budgethoudersregeling per 1 januari 2018.
Nieuwe budgethoudersregeling	Inkoop	Geen effect op jaarrekeningcontrole.	Op 1 januari 2018 is de nieuwe budgethoudersregeling ingegaan.
Geen (zichtbare) controle op betaalopdrachten	Betalingen	Door middel van het uitvoeren van een uitgebreide steekproef op betalingen is achteraf vastgesteld dat de uitgevoerde betalingen in overeenstemming met de factuur hebben plaatsgevonden.	Deze aanbeveling is inmiddels opgenomen in het betaalproces. Sinds 1 januari 2018 wordt volgens het aanbevolen proces gewerkt.
Ontoereikende functiescheiding in het betaalproces	Betalingen	Door middel van het uitvoeren van een uitgebreide steekproef op betalingen is achteraf vastgesteld dat de uitgevoerde betalingen in overeenstemming met de factuur hebben plaatsgevonden	Deze aanbeveling is inmiddels opgenomen in het betaalproces. Sinds 1 januari 2018 wordt volgens het aanbevolen proces gewerkt.
Crediteuren betalingen zonder naam	Betalingen	Geen effect op jaarrekeningcontrole.	De aanbeveling is opgepakt. Vanaf 2018 worden alle crediteuren op specifieke crediteuren geboekt'.
Logische toegangsbeveiliging K2F is niet effectief	IT	De controle-aanpak is primair gegevensgericht uitgevoerd. Daarnaast zijn door ons specifieke werkzaamheden zijn verricht om de betrouwbaarheid van de output uit het systeem vast te stellen.	Ongewijzigd. De aanbeveling over de logische toegangsbeveiliging wordt meegenomen bij de implementatie van de nieuwe financiële applicatie per 1-1-2019.

4. Ontwikkeling financiële positie

4. Financiële positie en resultaat

Weerstandsvermogen

In de paragraaf “Weerstandsvermogen en risicobeheersing” in het jaarverslag is opgenomen hoeveel risico’s zich met welke frequentie en omvang naar alle waarschijnlijkheid voor zullen doen ten aanzien van de gemeente Teylingen. De grootste risico’s per programma zijn hierbij specifiek benoemd. Tevens is berekend welk weerstandsvermogen benodigd is ter dekking van deze risico’s, is aangegeven welke weerstandscapaciteit beschikbaar is en wat de ratio van het weerstandsvermogen is. Ultimo 2017 resulteert dit in een benodigd weerstandsvermogen van € 11 miljoen voor incidentele risico’s. Hierbij wordt verondersteld dat niet alle risico’s zich gelijktijdig zullen voordoen. Wij onderschrijven deze veronderstelling. Beschikbaar is een (incidentele)weerstandscapaciteit van € 66,7 mln. Dit resulteert in een ratio van het weerstandsvermogen van 6. Hiermee is het weerstandsvermogen als uitstekend geclassificeerd.

De meest in het oog springende incidentele risico’s met de hebben voornamelijk betrekking op grondexploitatie (€ 1.000.000), bijdrage RIF (€ 1.500.000), groot onderhoud Herenweg (€ 1.500.000) en op het gebied van structurele risico’s de dekking als gevolg van het afschaffen precario (€ 2.700.000).

Resultaat

Het resultaat voor bestemming bedraagt in 2017 € 17.000 positief. De (per saldo) onttrekkingen aan de reserves bedragen € 1.694.000 waardoor het resultaat na bestemming € 1.410.000 bedraagt. In de najaarsrapportage is nog uitgegaan van een verwacht resultaat van € 95.000. Het verschil wordt verklaard door een voordeel op de bijdrage aan HLTsamen. In de jaarrekening zijn de verschillen die hiermee samenhangen toereikend toegelicht. Wij merken op dat er per programma in aantal en omvang relatief omvangrijke verschillen bestaan tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie 2017. Hierbij merken wij op dat deze verschillen in belangrijke mate zijn ontstaan in de laatste periode van het jaar.

Wij hebben vastgesteld dat de onttrekkingen van bestemmingsreserves in overeenstemming met raadsbesluiten hebben plaatsgevonden.

4. Financiële positie en resultaat

Kengetallen

De kengetallen laten ten opzichte van 2016 een gelijkmatig beeld van een solide financiële positie zien. Opvallend is de afwijking in de netto schuldquote ten opzichte van de begroting. In de begroting is rekening gehouden met het aantrekken van externe financiering. Dit heeft (nog) niet plaatsgevonden.

In het jaarverslag is geconcludeerd dat de gemeente (op basis van de gepresenteerde kengetallen) een goede financiële positie heeft. De gemeente voldoet aan de normen die de VNG voor de financiële kengetallen heeft bepaald.

Financiële kengetallen			
<i>Omschrijving</i>	<i>2017</i>	<i>Begroot 2017</i>	<i>2016</i>
Onverdeeld resultaat	1,4 mln	0,1 mln	1,6 mln
Eigen vermogen	91,3 mln	92,7 mln	91,6 mln
Langlopende leningen	18,4 mln	36,4 mln	19,7 mln
Weerstandscapaciteit	6	6	7
Netto schuldquote	17%	48%	16%
Solvabiliteitsratio	67%	61%	67%
Renteresultaat	- 1,5 mln	- 2,9 mln	- 2,8 mln
Grondexploitatie	1%	2%	3%
Boekwaarde grondexploitaties	1,1 mln	11,8 mln	0,7 mln

5. Controlebevindingen

5. Controlebevindingen

5.1 Besluitvorming overeenkomst tussen gemeente en gemeenschappelijke regeling

Door de oprichting van de gemeenschappelijke regeling HLTsamen zijn de gemeenten en bedrijfsvoering in formele zin verder van elkaar af komen te staan. De afscheiding van taken maakt een verdere formalisatie van afspraken over de dienstverlening tussen de bedrijfsvoeringsactiviteiten en de gemeenten noodzakelijk. Wij constateren dat besluiten, afspraken en overeenkomsten tussen de gemeenten en HLTsamen gedurende 2017 niet altijd zichtbaar en/of met voldoende diepgang zijn vastgelegd. Voorbeelden hiervan zijn:

- verdeling van vaste activa die bij de gemeente blijft en vaste activa die voor rekening en risico van HLTsamen is;
- afspraken over gemeentespecifieke dienstverlening door HLTsamen, welke apart wordt afgerekend met de individuele gemeente.

Het niet toereikend vastleggen van afspraken over onderlinge dienstverlening kan leiden tot onjuiste afrekeningen en onduidelijkheid over de gevraagde dienstverlening.

Wij benadrukken het belang om afspraken tussen de gemeenschappelijke regeling en de gemeente nader vast te leggen. Aan de hand van meerdere documenten en besluiten is achteraf vastgesteld dat de gemaakte kosten in overeenstemming met de gemaakte afspraken zijn verantwoord.

5.2 Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 geldt een partiële belastingplicht voor gemeenten. In het kader van de voorbereiding op deze belastingplicht moet de gemeente de activiteiten die mogelijk voor de vennootschapsbelasting in aanmerking komen in kaart brengen. In 2017 is, met behulp van een fiscaal adviseur, een inventarisatie opgesteld van de activiteiten die mogelijk voor de vennootschapsbelasting in aanmerking komen. Hieruit blijkt dat de vennootschapsbelasting vooral betrekking heeft op de grondexploitatie. Op basis van de huidige resultaten van de grondexploitatie, is er geen fiscale winst behaald. Er is nog geen aangifte vennootschapsbelasting over 2016 ingediend. In het jaar 2017 zijn er geen relevante ontwikkelingen op dit vlak, waardoor de inschatting dat er over het boekjaar geen vennootschapsbelasting betaald hoeft te worden door ons als toereikend is aangemerkt.

5. Controlebevindingen

5.3 Kosten jeugdwet (Zorg in natura)

De gemeente Teylingen is voor 2017 voor het vaststellen van de getrouwheid en rechtmatigheid van het belangrijkste deel van de uitgaven Jeugdzorg afhankelijk van de verantwoording van de TWO Holland Rijnland. De totale omvang de jeugdzorg die via Holland Rijnland verloopt is € 6,7 mln (excl. PGB-jeugd). Van deze kosten is in totaal 10% als onzeker en 0,2% als fout aangemerkt.

In het onderstaande overzicht is een nadere detaillering van de geconstateerde onzekerheden opgenomen.

Omschrijving (bedragen * 1.000)	Totaal (€)	Totaal %
Totale kosten jeugdzorg (1)	€ 6.728	100%
<i>Fouten</i>		
Onjuistheden in woonplaats gezaghouder	€ 13	0,20%
Totaal fouten	€ 13	0,20%
<i>Onzekerheden</i>		
Geen reviewmogelijkheid op verwijzingen	€ 289	4,30%
Woonplaatsbeginsel – geen juist BSN/complexen gevallen	€ 155	2,30%
Geen verantwoording zorgaanbieder ontvangen	€ 128	1,90%
Zorgaanbieder failliet	€ 67	1,00%
Overige	€ 34	0,50%
Totaal onzekerheden	€ 673	10,00%

5.4 PGB-budget

De uitvoering van de Persoonsgebonden Budgetten (PGB) wordt gedaan door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en verloopt via de ISD. Van de ISD is een goedkeurende controleverklaring ontvangen, hiermee is ook toereikende zekerheid verkregen over de PGB-gelden.

5. Controlebevindingen (3)

5.5 Grondexploitatie

In het kader van de controle van de jaarrekening hebben wij de grondexploitatie-projecten gecontroleerd. De boekwaarde (balanswaarde) van de complexen is als volgt te specificeren (* 1.000):

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016 (incl. voorz)	Investering	Verkopen	Resultaat 2017	Boekwaarde 31-12-2017 (incl. voorz.)	Kostprijs	Voorziening/ Winstname
Hooghkamer (Voorhout)							
- faciliterend	8.252	3.198	-3.839	-	7.611	8.573	-962
- in exploitatie	381	189	-1.193	-	-623	-623	
	8.633	3.387	-5.032	-	6.988	7.950	-962
Bloementuin (Sassenheim)	1.952	51	-	-	2.003	2.003	-
Gemeentewerf (Warmond)	277	13	-617	100	-227	-327	100
	10.862	3.451	-5.649	100	8.764	9.626	-862

5.5.1 Belangrijkste ontwikkelingen

Wij hebben de grondexploitatie 2017 beoordeeld en onze bevindingen zijn in deze paragraaf opgenomen. Samenvattend concluderen wij:

- de gemeente Teylingen heeft voor Hooghkamer een individuele grondexploitatie opgesteld. Wij hebben de concept grondexploitatie beoordeeld in onze controle. De herziene grondexploitatie wordt voor vaststelling van de jaarrekening vastgesteld door de gemeenteraad.
- Wij hebben vastgesteld dat de gehanteerde parameters voor kostenstijging, opbrengstenstijging en rente toereikend zijn onderbouwd.
- Het resultaat op de grondexploitatie in het boekjaar bedraagt € 0,1 miljoen positief.
- De verantwoorde grondexploitaties zijn toereikend berekend.

5. Controlebevindingen (3)

5.5 Grondexploitatie

5.5.2 Analyse per grondexploitatie

In de analyse van de grondexploitatie is van de belangrijkste grondexploitaties de risico-inschatting opgenomen. Groen is hierbij beperkt, oranje een verhoogd risico en rood een hoog risico op financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Hoogkamer - Voorhout

Voor de grondexploitatie Hoogkamer heeft per 31-12-2017 een update plaatsgevonden. Hieruit blijkt een geprognosticeerd verlies van EUR 1,0 mln op het faciliterende deel en een geprognosticeerde winst van EUR 0,4 mln op het gemeentelijke deel. Er is echter nog onzekerheid over de (verdeling van) toekomstige plankosten waardoor het resultaat nog niet als winst is genomen.

Gemeentewerf - Warmond

De opbrengst van de gemeentewerf is volledig in 2017 gerealiseerd. Daarnaast is circa 60% van de kosten reeds gerealiseerd. Hiermee is het project voor circa 80% gereed. In 2017 is een op basis van de geprognosticeerde winst een tussentijdse winstname verantwoord van EUR 0,1 mln.

Het risico op het resterende deel van het project is laag ingeschat omdat het belangrijkste deel van de baten en lasten is gerealiseerd.

Bloementuin - Sassenheim

De grondexploitatie is in 2017 in exploitatie genomen. In 2017 zijn er beperkte activiteiten verricht op de grondexploitatie. De berekende inschattingen voor baten en lasten op de grondexploitatie zijn toereikend onderbouwd.

Het risicoprofiel van het project is als laag ingeschat doordat het project zich nog in de beginfase begeeft, waarbij voldoende mogelijkheden zijn om baten en lasten te beïnvloeden.

5. Controlebevindingen (3)

5.6 Voorziening wethouderspensioen

De voorziening wethouderspensioen voor actieve wethouders wordt jaarlijks berekend op basis van actuariële berekeningen op basis van de jaarlijks vastgestelde APPA-rente. De omvang van de voorziening bedraagt per ultimo 2017 € 2,4 mln. Door grote fluctuaties in genoemde rente (2015: 1,6%; 2016: 0,8%; 2017: 1,6%) fluctueert ook jaarlijks de omvang van de voorziening. De mutatie in 2017 is nihil (2016: € 0,4 mln (last)).

Naast de voorziening voor de huidige wethouders moet tevens een voorziening worden aangehouden voor de opgebouwde rechten van voormalige wethouders. De huidige voorziening hiervoor bedraagt € 1,9 mln. Doordat deze voorziening niet recentelijk actuarieel is getoetst bestaat het risico dat de opgenomen voorziening te laag is.

Wij adviseren om een vaste methode op te stellen voor het herijken van de voorziening voor wethouderspensiolen zodat de waardering van de voorziening (jaarlijks) op toereikende wijze kan worden bepaald.

6. Single information Single audit (SiSa)

6. Single information Single audit (SiSa)

6.1 Geen controleverschillen in de SiSa bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten, Artikel 5 lid 4, dienen wij te rapporteren over de fouten en onzekerheden van de SiSa regelingen.

Code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 (OAB)	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer Sisa tussen medeoverheden	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB Participatiewet gemeentedeel 2017	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB Participatiewet totaal 2016	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2017	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2016	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.

6.2 Conclusie

Uit de tabel blijkt dat wij bij onze controle geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

7. Overige onderwerpen

7. Overige aandachtspunten

7.1 Overige dienstverlening -> onafhankelijkheid accountant

Baker Tilly Berk heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly Berk. De maatregelen in deze Gedragscode gelden voor iedere medewerker van Baker Tilly Berk en worden natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly Berk en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- rotatie van partners op de opdracht.

Wij zijn van mening dat wij in relatie tot uw organisatie onafhankelijk, in overeenstemming met de ViO (Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants), hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

7.2 Fraude

Bij de uitvoering van de werkzaamheden hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 240.

“De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten”.

Het college is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het college is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag.

Zij dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico's binnen uw organisatie en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Tijdens de beoordeling bleek ons dat binnen uw organisatie reeds de nodige aandacht wordt besteed aan de onderwerpen fraude en integriteit. U heeft aangegeven belang te hechten aan een adequate beheersing van frauderisico's.

Volledigheidshalve wijzen wij erop dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude.

7. Overige aandachtspunten

7.3 Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij brengen u verslag uit omtrent onze bevindingen ter zake van de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De accountantscontrole van de jaarrekening is niet specifiek gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en behoeft derhalve niet te leiden tot bevindingen die bij een speciaal daarop gericht onderzoek wel naar voren zouden kunnen komen.

In het kader van de jaarrekeningcontrole zijn met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking bij gemeente Teylingen geen bijzonderheden te melden welke voor vermelding in het accountantsverslag in aanmerking komen. In de managementletter zijn wij nader op de geautomatiseerde gegevensverwerking ingegaan. De bevindingen zoals opgenomen in de managementletter zijn niet van een zodanige significantie dat deze de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in gevaar brengen.

8. Landelijke actualiteiten

8. Landelijke actualiteiten

8.1 Wijzigingen BBV

In 2017 zijn meerdere wijzigingen in het BBV ingegaan. Voorbeelden hiervan zijn de beleidsindicatoren, notitie rente, notitie overhead en de invoering van de taakvelden. Informatie over deze wijzigingen hebben wij reeds eerder aan u gecommuniceerd. In deze paragraaf gaan wij in op aangekondigde wijzigingen vanaf 2018 en nadere duiding over reeds uitgebrachte regelgeving.

Winstneming naar rato van de voortgang op Bouwgronden in exploitatie

De commissie heeft in maart 2018 in een aparte notitie een nadere toelichting gegeven over de (verplichte) toepassing van winstneming naar rato van de voortgang op Bouwgronden in exploitatie. In de huidige praktijk wordt nog veel gebruik gemaakt van winstneming bij afronding van het project. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

In de nadere uitleg tussentijds winstnemen 2018 (ingangsdatum 2017) is specifiek ingegaan op de betrouwbare inschatting en de realisatie van opbrengsten.

Betrouwbare inschatting:

Het verantwoorden van winst is het noodzakelijk dat voldoende zekerheid bestaat over het (verwachte) resultaat van de grondexploitatie, ofwel het resultaat moet op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Het gaat hierbij niet om het hebben van zekerheid over alle aspecten die bij het uitvoeren van grondexploitatie spelen en macro ontwikkelingen die zich kunnen voordoen. Aan schattingen kleven in alle gevallen inherente onzekerheden. Uitgangspunt is het hebben van een degelijke onderbouwing van de schattingen voor de te verrichten werkzaamheden, te maken kosten en te realiseren opbrengsten in overeenstemming met de specifieke invulling van het grondexploitatiecomplex.

Voortgang:

Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord. Hierbij wordt voor wat betreft de berekeningsmethodiek en de planinhoudelijke uitgangspunten niet afgeweken van de grondexploitatie of herziening zoals deze tot en met het verslagjaar door de raad zijn vastgesteld. De voortgang wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Hiermee wordt de totale winst over de individuele grondexploitatie opgedeeld/toegerekend aan de reeds verkochte kavels. Indien er nog geen gronden zijn verkocht is er nog geen sprake van gerealiseerde winst.

8. Landelijke actualiteiten

Notitie Materiële vaste activa

In december 2017 is de notitie Materiële vaste activa van de Commissie BBV uitgebracht. Deze notitie treedt direct in werking en moet is daarom voor een belangrijk deel al in de jaarrekening 2017 verwerkt. Een ander deel treedt vanaf 2018 in werking. Een De inhoud van de notitie betreft vooral een nadere uitwerking en samenvatting van eerder uitgebrachte notities met betrekking tot software, investeringen, onderhoud kapitaalgoederen en waardering van vastgoed. In de notitie zijn meerdere stellige uitspraken opgenomen. De volgende bepalingen zijn in de notitie opgenomen:

- investeringen in maatschappelijk vastgoed die in 2017 (of later) gereed komen, moeten met ingang van 1 januari 2017 geactiveerd worden. Dit betekend dat 'lopende' investeringen die per 31 december 2016 nog niet waren afgerond voor de bedragen die in 2017 zijn uitgegeven geactiveerd moeten worden (2017);
- de verkoopopbrengst en het afboeken van de boekwaarde bij desinvestering/verkoop worden beide afzonderlijk verantwoord en mogen niet met elkaar worden verrekend (2017);
- met betrekking tot uitgevoerd onderhoud is in de notitie nadere duiding opgenomen over de verschillen tussen klein onderhoud (ten behoeve van instandhouding) en groot onderhoud (levensduur verlengend) en vervangingsinvesteringen. Een beheerplan voor onderhoud moet recent worden bijgesteld, hiervoor is een maximum van vijf jaar aan gekoppeld (2018);
- voor achterstallig onderhoud (waarbij sprake is van onveilige situaties of kapitaalvernietiging) moet een voorziening worden gevormd. Als de gemeente over onvoldoende middelen beschikt is het toegestaan om het achterstallig onderhoud binnen een termijn van maximaal vier jaar in te lopen (2018).

8. Landelijke actualiteiten

Gebeurtenissen na balansdatum

In maart 2018 is de aangepaste notitie van de gebeurtenissen na balansdatum gepubliceerd. Dit is een update van de notitie uit 2008. De notitie bevat primair een verbeterde toelichting van de bestaande regelgeving welke ook beter aansluit bij de regelgeving voor ondernemingen.

Gebeurtenissen na balansdatum worden onderscheiden in twee soorten:

- a. gebeurtenissen die informatie verschaffen over omstandigheden die bestonden op de datum van de jaarrekening; en
- b. gebeurtenissen die informatie verschaffen over omstandigheden die ontstaan zijn na de datum van de jaarrekening.

In het tijdspad van opstellen en vaststellen van de jaarrekening moeten gunstige en ongunstige gebeurtenissen, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, altijd in de jaarrekening worden verwerkt als deze onontbeerlijk (materieel) zijn voor het inzicht van de raad bij de vaststelling van de jaarrekening en het jaarverslag. Schematisch ziet dat er als volgt uit:

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum maar pas ná vaststelling van de jaarstukken blijken, worden in de begroting van het lopende jaar verwerkt.

8. Landelijke actualiteiten

8.2 Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA)

Met ingang van 1 januari 2020 zal niet langer het ambtenarenrecht zoals we dat nu kennen van toepassing zijn, maar het reguliere arbeidsrecht.

De ambtelijke status verdwijnt niet. Iedere medewerker in dienst van een overheidswerkgever blijft ambtenaar. De overheid is er voor het algemene belang. Daarom blijven de speciale regels voor ambtenaren bestaan. Deze komen te staan in een nieuwe Ambtenarenwet met daarin regels voor ambtenaren, bijvoorbeeld over:

- geheimhoudingsplicht;
- verbod om giften aan te nemen;
- de plicht andere functies te melden.

Wat verandert er wel? We hebben het straks niet meer over aanstellingen, maar over dienstverbanden en arbeidsovereenkomsten. Voor ambtenaren gaat het private arbeids- en ontslagrecht gelden.

- Dit betekent dat een ambtenaar bij onenigheid met zijn werkgever of bij ontslag naar de kantonrechter gaat. Hij kan niet langer in bezwaar bij de eigen werkgever en in beroep bij de bestuursrechter. Voor ontslag moeten het UWV of de kantonrechter toestemming geven. De procedure bij ontslag verandert dus, maar de werkgever moet nog steeds een goede reden hebben voor ontslag. Net als onder het ambtenarenrecht.
- Het voeren van functionering – en beoordelingsgesprekken met medewerkers wordt van groter belang voor de ontwikkeling en het goed laten functioneren van medewerkers, of anderzijds het kunnen ontslaan van medewerkers, mits deze gesprekken zorgvuldig worden vormgegeven en gehouden.
- Ook het hebben van goede functieomschrijvingen helpt medewerkers om goed te kunnen functioneren: wat wordt er van hen verwacht, zowel in attitude als in taken. Veranderen er functies met de invoering van de WNRA? Worden deze aangepast in de functieomschrijvingen?
- Begrippen als goed werkgever- en goed werknemerschap doen hun entree met de invoering van de WNRA.
- Ook zullen er andere regels gaan gelden met betrekking tot verzuim en arbeidsongeschiktheid.
- Aanpassing van uw huidige contracten/aanstellingen kan benodigd zijn. Dat kan middels nieuwe arbeidsovereenkomsten, maar ook middels bijvoorbeeld een addendum of een informatieve brief.
- Ten slotte zullen de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren in beginsel niet door de nieuwe wet veranderen. Salaris, eindejaarsuitkering of vakantiedagen blijven in de arbeidsovereenkomst zoals ze zijn. In nieuwe cao's kunnen werkgevers en vakbonden wijzigingen in de arbeidsvoorwaarden afspreken. Komt er een (nieuwe) collectieve arbeidsovereenkomst (cao) waaraan u -al dan niet vrijwillig- deelneemt, of prefereert u een (eigen) aanvullende arbeidsvoorwaardenregeling?

Het is goed om voor 1 januari 2020 op de hoogte te zijn van alle gevolgen die de WNRA met zich meebrengt. Mocht u hier meer over willen weten, of wilt u meer weten over de aanpak, neemt u dan gerust contact met ons op.

Contactgegevens:

Partner

drs. E.C.J. (Erik) Moens RA

06 – 13 17 88 67

e.moens@bakertillyberk.nl

Senior manager

drs. S. (Stefan) Turenhout RA

06 – 52 75 98 79

s.turenhout@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.

Scheveningseweg 80-82

Postbus 85745

2508 CK Den Haag

070 – 358 90 00